

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ІНСТИТУТ ПЕДАГОГІКИ І ПСИХОЛОГІЇ ПРОФЕСІЙНОЇ ОСВІТИ
ВІННИЦЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ПЕДАГОГІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ МИХАЙЛА КОЦЮБИНСЬКОГО
ІНСТИТУТ ПЕРСПЕКТИВНИХ ТЕХНОЛОГІЙ, ЕКОНОМІКИ
І ФУНДАМЕНТАЛЬНИХ НАУК

**СУЧАСНІ ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ
ТА ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИКИ НАВЧАННЯ
В ПІДГОТОВЦІ ФАХІВЦІВ:
МЕТОДОЛОГІЯ, ТЕОРІЯ,
ДОСВІД, ПРОБЛЕМИ**

Збірник наукових праць

Випуск шостий

**Київ-Вінниця
2004**

Сучасні інформаційні технології та інноваційні методики навчання у підготовці фахівців: методологія, теорія, досвід, проблеми // 36. наук. пр. – Випуск 6 / Редкол.: І.А. Зязюн (голова) та ін. – Київ-Вінниця: ДОВ Вінниця, 2004. – 701 с.

Рекомендовано до друку вченою радою Інституту педагогіки і психології професійної освіти АПН України (протокол № 4 від 29.04.04 р.) і вченою радою Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського (протокол № 8 від 28.04.04 р.).

Редакційна колегія:

І.А. Зязюн, доктор філософських наук, професор, академік АПН України (м. Київ)
Н.Г. Ничкало, доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України (м. Київ)
С.У. Гончаренко, доктор педагогічних наук, професор, академік АПН України (м. Київ)
О.В. Шестопалюк, кандидат педагогічних наук, професор (м. Вінниця)
Н.В. Абащкіна, доктор педагогічних наук, професор (м. Київ)
Б.А. Брилін, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)
Р.С. Гуревич, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)
О.С. Домінський, кандидат педагогічних наук (м. Вінниця)
В.І. Ключко, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)
О.М. Кoberник, доктор педагогічних наук, професор (м. Умань)
І.М. Козловська, доктор педагогічних наук, професор (м. Львів)
Н.А. Побірченко, доктор психологічних наук, професор (м. Київ)
Л.П. Пуховська, доктор психологічних наук, професор (м. Київ)
В.О. Радкевич, кандидат педагогічних наук, член-кор. АПН України (м. Київ)
В.В. Рибалка, доктор психологічних наук, професор (м. Київ)
О.Г. Романовський, доктор педагогічних наук, професор (м. Харків)
В.К. Сидоренко, доктор педагогічних наук, професор (м. Київ)
С.О. Сисоєва, доктор педагогічних наук, професор (м. Київ)
М.І. Сметанський, доктор педагогічних наук, професор (м. Вінниця)
Г.М. Цибульська, кандидат педагогічних наук, старший науковий співробітник (м. Київ)
О.І. Щербак, кандидат педагогічних наук, доцент, член-кор. АПН України (м. Київ)

У збірнику наукових праць відомі дослідники, педагоги-практики середніх загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних навчальних закладів, працівників вищих навчальних закладів I–II і III–IV рівнів акредитації висвітлюють теоретичні й прикладні аспекти реалізації впровадження сучасних інформаційних технологій та інноваційних методик навчання у підготовці кваліфікованих робітників, молодших спеціалістів, спеціалістів і магістрів.

Статті збірника подано в авторській редакції.

Для науковців і педагогів-практиків загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних та вищих навчальних закладів, працівників інститутів післядипломної педагогічної освіти.

Рецензенти:

Г.В. Терещук, доктор педагогічних наук, професор
Н.Е. Мойсеюк, доктор педагогічних наук, професор
О.І. Кульчицька, доктор психологічних наук, професор

ISBN 966-527-128-8

© Інститут педагогіки і психології професійної освіти АПН України, Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

9. Методические рекомендации по использованию конспектов-схем, производственных ситуаций и учебных игр в вузе. – КИНХ, 1983.
10. Методичні вказівки та рекомендації до розділу „Дидактика випускної (кваліфікаційної) роботи бакалавра. – К.:КДЕУ, 1995.
11. Основы педагогического мастерства / Под ред. д-ра филол. наук И. А. Зязюна. –М.: Просвещение, 1989.
12. Диксон П. Управление маркетингом. М., Бином, 1998. – С. 24.
13. Подготовка комплекса игровых занятий «Методические рекомендации для экономических специальностей» – К.:КИНХ, 1987.
14. Рыбальских В. И. Методические рекомендации по классификации методов активного обучения. – К., 1989.
15. Савельев Е.В., Дяченко В.П., Куриляк В.Е., Фарина Л.В. Маркетинг и стратегия конкуренции. Киев: УМК ВО, 1992.
16. Уткин Э. А. Ситуационных задач. Деловых и психологических игр, тестов по курсам «Менеджмент», «Маркетинг». М.: Финансы и статистика, 1996.
17. Ф. Котлер, Г. Армстронг, Дж. Сондес, В. Вонг. Основы маркетинга. Второе европейское издание. КИЕВ, Москва, Санкт-Петербург, Вильямс, 1998, с. 34.
18. Peter Ducker. Management: tasks, Responsibilities practice. New York / Harper & Rom 1973, p. 64-65.

УДК 378.147

*О.Л. Завальнюк
м. Вінниця*

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНКИ ЗНАЇЬ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ МОТИВІВ ПІКЛУВАННЯ ПРО ЗДОРОВ'Я

У сучасній теорії навчальної діяльності визначено кілька напрямів теоретичного і практичного її вивчення, предметом яких є поліпшення навчального процесу шляхом інтеграції здобутого науковцями досвіду та залучення інноваційних технологій, спрямованих не лише на засвоєння студентом нових професійних знань і навичок, а й на подальший розвиток його особистості, емоційно-вольової та мотиваційної сфер.

Незважаючи на значну кількість наукових розробок і проведених досліджень, їхні результати, висновки і рекомендації практично не відобразились у змісті програм, навчальних планів і кваліфікаційних характеристиках педагогічних вузів, не сприяли радикальному перегляду існуючої практики підготовки педагогічних кадрів, не призвели до створення єдиної системи “вуз-школа-сім'я”, в якій вдалось би забезпечити взаємодію складових у справі оздоровлення нації.

На сучасному етапі розвитку і організації вищої освіти, яка має багатоступінну ієрархічну структурну систему, створену для адекватного та ефективного професійного становлення студентів, особливого значення набуває повнота засвоєння навчального матеріалу [7].

У зв'язку із цим з'явилась низка теоретико-практичних розробок, предметом яких є засоби й технології оптимізації процесу здобуття знань та навичок у контексті розвивального навчання (Б.Г.Ананьїн, І.О.Зимня, В.Оконь, Н.Ф.Тализіна, І.С.Якиманська та ін).

Проблема розробки і впровадження в навчальний процес вищої школи інноваційних технологій, спрямованих на формування як професійних знань, умінь та навичок, так і на подальший розвиток особистості студентів вищих педагогічних закладів освіти з урахуванням індивідуальних особливостей кожного, залишається актуальною і привертає увагу пошуковців та викладачів-практиків.

Важливість проблеми зумовила вибір напрямку даного дослідження: враховуючи психологічні особливості студентства як суб'єкта навчальної діяльності, розглянути педагогічні умови застосування тестового контролю і оцінки знань як одного з методів актуалізації професійних знань, умінь і навичок, а також для подальшого розвитку,

особистості з метою формування у майбутніх педагогів мотивів піклування про власне здоров'я та здоров'я прийдешніх поколінь.

Видатний лікар, психолог і педагог академік В.М.Бехтерєв підкреслював, що невігластво, недосконалість і нестача освіти – головні умови недостатнього розвитку особистості, наголошуючи, що безграмотність – це розумова сліпота.

Всесвітня Організація Охорони Здоров'я (ВООЗ) у Оттавській Хартії сприяння здоров'ю проголосила стратегію, сутність якої полягає в тому, що в боротьбі за здоров'я акцент переноситься на формування стереотипів самозбережувальної поведінки, орієнтованих на активне довголіття [World Health Organization Ottawa Charter for Health Promotion, 1986]. Проте сьогодні здоров'я далеко не завжди є тим критерієм, відповідно до якого сучасна молодь коригує свої вчинки і поведінку. Тому актуальною є проблема формування мотивації піклування про здоров'я підростаючого покоління у студентів педагогічних вузів.

Рівень здоров'я людини за даними ВООЗ залежить від багатьох факторів: спадкових (на 15-20%), екологічних (на 25%), діяльності системи охорони здоров'я (на 10-15%). Але більшою мірою (50-55%) його визначають соціально-економічні умови і спосіб життя людини, її цінності, прагнення, ступінь гармонізації її внутрішнього світу і відносини з оточенням. Особливо важливим видається ставлення до здоров'я молодого покоління, бо воно визначатиме погляди суспільства на цю проблему через 10-30 років [9;145].

Безумовні досягнення медицини, як не парадоксально на перший погляд, не поліпшують рівня здоров'я людей.

Значну стурбованість викликає стан здоров'я підростаючого покоління України. Зараз не більше 10-15% випускників шкіл є практично здоровими. Враховуючи, що смертність в останнє десятиліття перевищує народжуваність, складається реальна загроза втрати генофонду й виродження нації.

Здоров'я школярів, їхній спосіб життя, успішність навчання напряду залежать від організації навчального процесу, від умов життя дітей в школі, а також від того, як учитель усвідомлює свою професійну значущість у вирішенні цих питань.

Учитель повинен творчо і плідно працювати, розвиваючи інтелектуальні здібності дитини, створюючи базу знань, умінь і навичок, формуючи її особистість. Але не менш важливим, якщо не основним, у цьому процесі є вміння і здатність педагога враховувати індивідуальні фізіологічні особливості дітей, знати про стан їхнього здоров'я, а також основні принципи профілактики й корекції функціональних розладів здоров'я, основ раціонального харчування і здорового способу життя, тобто володіти необхідним об'ємом медико-валеологічних знань.

У валеологічній науці однією з головних проблем є досягнення свідомого ставлення людей різних вікових груп до свого здоров'я доступними для кожної вікової та соціальної групи методами.

Виявлено, що діти 3-10 років найбільш схильні до зовнішнього впливу. Тому це слід враховувати вихователям та учителям у пропаганді здорового способу життя. А рівень свідомого ставлення до особистого здоров'я найбільше зростає у студентській молоді 17-19 років, які мали відхилення у стані здоров'я [8, 140-141].

І.О.Зимня визначає студентство як особливу соціальну категорію, організаційно об'єднану закладом вищої освіти, що відрізняється найбільш високими культурними запитами, освітнім рівнем та рівнем пізнавальної мотивації порівняно з іншими групами населення. У межах особистісно-діяльнісного підходу студент розглядається, зокрема І.О.Зимньою, як активний суб'єкт педагогічної взаємодії, що самостійно організовує свою діяльність, має специфічну спрямованість пізнавальної та комунікативної активності на розв'язання конкретних професійно орієнтованих завдань [6].

Зміст навчальної діяльності студента полягає у розвитку свідомості, творчому підході до розв'язання навчальних завдань, аналізі та конструктивному осмисленні існуючої дійсності.

Пізнавальна мотивація наряду з мотивацією досягнення є провідною у навчально-пізнавальній діяльності людини, оскільки відповідає самій природі її розумової діяльності. Вона виникає у проблемній ситуації й розвивається за умови правильної взаємодії та рівноправних стосунків студентів і викладача.

Організація навчальної діяльності, її операціонально-пізнавальний етап полягає в оволодінні студентами навчальними діями та операціями, у засвоєнні практичних навичок та вмінь.

Багато чинників, що зумовлюють високий рівень оволодіння навчальною дисципліною, залежать від рівня викладацької майстерності, зокрема відбору та використання певних дидактичних принципів, методики реалізації навчання, спрямованого передусім на засвоєння навчального матеріалу.

Опираючись на загальний методологічний принцип психології учіння – принцип єдності свідомості та діяльності, який визначає процес учіння як суб'єктивну активність учня, ми поставили за мету створити умови для сприяння систематичному оволодінню студентами певним обсягом навчального матеріалу, навичками та умінями, бо саме систематичне, регулярне оволодіння певними частинами навчального матеріалу призводить до найкращого засвоєння його в цілому [1].

Враховуючи психологічні особливості навчальної діяльності студентства, з метою оптимізації навчального процесу викладач має розв'язати ряд завдань, а саме:

- створення умов для виявлення та реалізації пізнавального і творчого потенціалу студентів;
- визначення системи дій, необхідних для успішного учіння, розроблення програми їх виконання на конкретному навчальному матеріалі та чітка організація вправ для їх формування;
- розвиток навичок аналізу та самоаналізу;
- формування у студентів як суб'єктів навчальної діяльності мотивів піклування про здоров'я.

Обираючи той чи інший метод навчання, викладачеві необхідно одночасно враховувати багато обставин: загальні умови, випадкові (невідомі) причини, величину і спрямованість впливу яких не можна передбачати завчасно. Проте саме наявністю непередбачених причин зумовлюється надійність прогностичних висновків. Завдання оптимізації методів навчання формулюється однозначно: у конкретних умовах з багатьох методів слід виділити ті, що забезпечують найвищу ефективність навчання за прийнятими критеріями [11, 323].

Контроль і оцінка знань завжди були важливою складовою навчального процесу. Не випадково ще Я.А. Коменський закликав педагогів розумно і зважено користуватись своїм правом на оцінку [11, 348].

У новій демократичній школі дидактичний контроль не може бути формальним, всі його функції повинні досягти такого рівня, який би дозволив контролю поєднуватися із самоконтролем, бути необхідним і корисним насамперед самому учневі (студентові).

До того ж в умовах конкретного суспільства оцінка як засіб стимулювання набуває нових якостей. Результат діагностування, де використовуються оцінні бали, сприяють раціональному визначенню особистісного рейтингу – показника значимості оцінюваних якостей, самовизначенню особистості.

Об'єктом дидактичного контролю в сучасній вищій школі є виявлення рівня навчальних досягнень студента у засвоєнні знань, умінь та навичок, досвіду емоційно-ціннісного ставлення до себе та до навколишньої дійсності. Метою перевірки є визначення рівня і якості навчальних досягнень учня, а не його невдач [11, 350].

Дотримання принципів організації діагностики і контролю за навчальною діяльністю (об'єктивності, систематичності, гласності) забезпечує надійність діагностики і виконання учнями завдань у процесі навчання. У цілому контроль успішності, її діагностування має характер об'єктивної констатації результатів.

Вчасний контроль викладача сприяє міцному засвоєнню знань, а несвоєчасний – такого ефекту не дає. Контроль у навчальному процесі не лише несе функцію зворотного зв'язку, але й впливає на мотивацію учіння: за правильної організації сприяє її підвищенню, за хибної – знижує.

Контроль розглядають як комплекс заходів, спрямованих на вимір і оцінку знань, вмінь і навичок, отриманих студентами в процесі навчання, що забезпечує систематичний зворотній зв'язок у побудові адаптивної програми навчання і дозволяє своєчасно коригувати дії викладачів і студентів у процесі навчання.

Під час контролю засвоєного навчального матеріалу необхідно аналізувати не лише отриманий результат, а й встановлювати причини помилок. Тому методи контролю слід розглядати в загальній системі методів навчання, тобто як обов'язкові компоненти навчального процесу.

Контроль знань має відігравати значну роль в управлінні навчальним процесом, але для досягнення цієї мети різні форми контролю повинні бути раціонально розподілені протягом всього періоду навчання. Важливо, щоб контроль був не разовою акцією, а безперервною системою різноманітних форм, які супроводжують студента весь період навчання.

Методи контролю і самоконтролю в навчальній діяльності студентів не лише повинні відокремлюватись від навчального процесу, а бути компонентом, що виконує навчальні, виховні, розвиваючі, спонукаючі функції [11, 319].

Серед форм контролю знань студентів найкраще відповідає всім вимогам тестовий контроль. Він є найоперативнішим з точки зору витрат аудиторного часу, легко автоматизується і переноситься на ЕОМ. Такі його недоліки, як низький навчальний ефект та імовірність вгадування правильних відповідей легко усуваються за умови правильної розробки тестів.

Функції оцінки не обмежуються лише констатацією рівня досягнень. Оцінка є засобом стимулювання учіння. Під впливом об'єктивного оцінювання в учнів формується адекватна самооцінка, критичне ставлення до своїх успіхів.

В основі тестового контролю лежать навчальні тести досягнень – спеціальні завдання, виконання чи невиконання яких свідчить про наявність або відсутність у опитуваних певних знань і умінь.

Тести успішності повинні відповідати ряду вимог: бути короткотерміновими, однозначними, правильно складеними, відносно короткими, інформаційними, зручними для швидкої математичної обробки результатів, стандартними. Вони застосовуються на всіх етапах дидактичного процесу і ефективно забезпечують попередній, поточний, тематичний і підсумковий контроль знань й умінь [11, 355].

Тестові завдання для поточного контролю формуються так, щоб охопити найважливіші елементи знань й умінь, якими оволоділи студенти протягом останніх 2-3 занять, включаючи обов'язково лекційний матеріал. Тривалість виконання тесту обмежується. Після завершення роботи обов'язково аналізуються помилки. Дуже важливо при цьому домогтись усвідомлення кожним студентом причин виникнення помилок.

Саме поєднання ефективного управління пізнавальним процесом і систематизованого тестування успішності сприяє суттєвому підвищенню якості навчального процесу.

Короткотермінове опитування всіх студентів групи за допомогою тестів сьогодні використовує багато педагогів. Перевагою такої перевірки є те, що одночасно продуктивно працює вся група і за декілька хвилин можна одержати інформацію про успішність усіх студентів. Це стимулює їх систематично готуватись до кожного заняття і вирішує проблему ефективності засвоєння студентами знань. Перевіркою визначаються прогалини в знаннях, що дуже важливо для продуктивного самонавчання [11, 357].

Звичайно не всі необхідні завдання засвоєння навчального матеріалу можна реалізувати засобами тестування. Наприклад, уміння конкретизувати відповідь прикладами, знання фактів, уміння логічно і доказово висловити свою думку та деякі інші характеристики знань, умінь та навичок діагностувати тестуванням неможливо. Отже, тестування повинно органічно поєднуватись з іншими (традиційними) формами і методами перевірки.

Тестування, як і будь-який інший метод контролю знань студентів, має переваги і недоліки. Перевагами методу є:

- об'єктивність і справедливість оцінки знань;
- виключення емоційних стресів і перевантажень студентів;
- виключення суб'єктивного фактора з боку викладача;
- порівняння оцінок з однієї дисципліни щодо викладачів, факультетів, що дозволяє одержати об'єктивний матеріал про рівень підготовки студентів і якість викладання;
- можливість широкого використання ТЗН та ЕОМ, які підвищують ефективність праці викладачів;
- можливість заощадження часу як викладачів, так і студентів;
- метод тестування є суцільним методом контролю порівняно із вибіркоким методом, який застосовується на іспитах, заліках.

Недоліками методу тестування є:

- висока трудосмікість розробки тестів;
- можливість угадування студентами правильних відповідей;
- можливість помилкової оцінки.

Правильно розроблені тести дозволяють проконтролювати достатньо складні питання і досить точно визначити ступінь засвоєння кожної теми курсу. Небезпека запам'ятовування неправильної відповіді є реальною, коли основним засобом засвоєння знань використовується пам'ять. Під час навчання, що забезпечує розуміння суті явищ чи процесів, що вивчаються, і в процесі формування прийомів мислення, що дозволяють студентам самостійно знаходити відповіді, побоювання відтворення помилкових відповідей різко знижується.

Використання сучасних статистичних методів та ЕОМ у процесі розробки, обґрунтування та апробації тестів дає можливість ліквідувати недоліки методу, що дозволяє вважати тестування одним із найбільш прийнятних і перспективних методів контролю, вимірювання та оцінки знань студентів.

Визначаючи рівень знань, тестування задовольняє основні методичні критерії якості, системно забезпечує об'єктивність процесу вимірювання знань і оцінює їх за обсягом, повнотою, узагальненням та мобільністю, а також дозволяє уникнути впливу суб'єктивності дослідника в процесі вимірювання.

Згідно теорії інформації, запитання з альтернативною відповіддю "так-ні" містить односторонню інформацію. Введення в тест завдань із багатоваріантними відповідями розвиває у студентів потребу шукати різні шляхи їх вирішення, вміння самостійно обрати спосіб виконання поставленого завдання.

Процедура оцінювання знань полягає в конвертації одержаного під час тестування первинного результату в нормовану шкалу балів – оцінку, яка за чотирибальною шкалою "2-5" є домінуючим засобом визначення успішності навчання у вищій школі, незважаючи на низьку інформативність та малу точність такого оцінювання. Це призводить до значної похибки в отриманні кінцевих результатів і до малої кореляції з дійсним рівнем знань, що вимірюються.

Метод, що покладено в основу процедури оцінювання результатів тестування, дає можливість отримати об'єктивніші дані про рівень знань, виключає вплив суб'єктивного фактора і дозволяє якнайточніше визначити рейтинг кожного студента.

Враховуючи, що стихійне виникнення мотивів учіння медико-біологічних дисциплін у здорових студентів – майбутніх педагогів, особливо небіологічного фаху, практично не спостерігається, необхідно впливати на формування позитивної стійкої мотивації навчальної діяльності усіма можливими педагогічними засобами, а саме через зміст навчального матеріалу, організацію навчальної діяльності, її оцінку і засоби контролю, а також враховувати стиль педагогічної діяльності.

Турбота про власне здоров'я та здоров'я близьких людей є однією із важливих потреб кожної освіченої людини. Під час вивчення їх, студентів поступово відкриватимуться нові аспекти збереження і покращення здоров'я, правильного харчування, розпізнавання багатьох хвороб, особливості надання першої допомоги потерпілим при нещасних випадках і травмах.

У них формуватимуся правильне до здоров'я як до однієї із людських цінностей, котру можна легко втратити.

Тестування як основа системи оцінювання та контролю знань студентів застосовується викладачами кафедри "Безпека життєдіяльності" під час викладання дисципліни "Основи медичних знань і охорона здоров'я дітей", яку вивчають студенти всіх факультетів університету.

Розроблені та впроваджені в навчальний процес тести навчальних досягнень дозволяють проконтролювати та оцінити успішність оволодіння студентами такими розділами курсу, як "Інфекційні хвороби" та "Перша медична допомога при нещасних випадках і травмах". Матеріал цих розділів поділений на 12 тем (по 6 у кожному), кожна з яких включає теоретичні питання лекційного курсу та питання на засвоєння практичних навичок та вмінь. Після вивчення кожної теми проводилось тестове опитування всіх студентів. Із змістом тестів студенти попередньо мали змогу ознайомитись за допомогою відповідних навчально-методичних посібників, в яких до кожної теми пропонувалось відповісти на питання 30-60 тестів.

Для контрольного опитування студентам запропоновано відповісти на 5 тестових запитань з кожної теми, більша частина з яких багатоваріантні. Відповідь на одне питання оцінювалась в один бал. За кожну неправильно обрану відповідь у багатоваріантному тесті або за невказану правильну – віднімалось по 0,25 бала. Одне запитання містить від 4 до 8 варіантів відповідей, з яких правильною може бути одна чи кілька в залежності від ступеня складності питання.

Отже, оцінювання здійснювалось за 20-бальною шкалою: від 0 до 5 балів, включаючи кожні 0,25 бала. Така шкала оцінювання тестів дозволила якнайточніше визначити рівень знань кожного студента з певної теми.

Обмеження часу до 4-5 хвилин не дозволило скористатись конспектами, навчальними посібниками чи іншими засобами.

Ключ до тестів, що знаходився у викладача, дозволив швидко перевірити тестові завдання всіх студентів за короткий час (близько 10 хвилин) і провести аналіз допущених помилок протягом поточного заняття.

За результатами всіх тестувань методом визначення середнього арифметичного для кожного студента визначається його рейтинг, згідно якого пропонується екзаменаційна оцінка за такою шкалою: 0 – 2,49 – незадовільно; 2,5 – 3,49 – задовільно; 3,5 – 4,49 – добре; 4,5 – 5 – відмінно. Тобто, позитивно оцінювалось засвоєння 50% навчального матеріалу.

Нами встановлено, що можливість випадкового вгадування правильної відповіді не перевищує 0,42 – 0,5 бала за одне питання. В сумі за п'ять питань контрольного тесту становить від 2,1 до 2,5 бала, що за вище наведеною шкалою можна оцінити як "незадовільно" чи "задовільно" [4].

Студенти досить швидко, протягом перших двох-трьох тестових опитувань адаптуються до такої системи контролю і оцінювання своїх знань. Надалі їх оцінки постійно підвищуються, а рейтинг – зростає [3].

На заняттях із застосуванням тестового опитування всіх студентів немає необхідності контролю присутності, а зекономлений час викладач може використати для перевірки тестових завдань із наступним аналізом допущених помилок.

Регулярне тестове опитування на більшості занять формують у студентів необхідність систематично готуватись до них, опановуючи матеріал як лекцій, так і лабораторних чи практичних занять, об'єднаних в однію тему.

Також необхідно відзначити зменшення пропусків занять без поважних причин: кожний пропуск означає ненаписаний тест, тобто нульове оцінювання теми, а це автоматично зменшує суму балів, з якої вираховуватиметься середнє арифметичне, бо дільник – однаковий для визначення підсумкової оцінки всіх студентів.

Унаслідок багаторічного застосування тестової системи контролю і оцінювання знань студентів фізико-математичного факультету педагогічного університету спостерігається

стабільно високий рівень успішності та якості навчання студентів, при цьому всі показники є об'єктивними.

Таблиця 1

Успішність навчання студентів фізико-математичного факультету
(з дисципліни “Основи медичних знань і охорона здоров'я дітей”)

Рік	1998-1999	1999-2000	2000-2001	2001	2002	2003
Всього студентів	128	163	160	164	165	177
Успішність, %	99,2	100	100	99,4	98,2	97,7
Якість знань, %	89,8	94,5	96,3	96,3	95,8	97,1

Висновки: Аналіз різних підходів вирішення проблеми педагогічного контролю знань і вмінь студентів доводить, що саме контроль є важливим компонентом навчального процесу і розглядається як діяльність викладача, спрямована на встановлення впливу на мотивацію учіння.

Активна навчально-пізнавальна діяльність є умовою формування особистості, вона сприяє становленню мотиваційної сфери, яка реалізується за допомогою педагогічного стимулу у вигляді контролю.

Результати застосування тестової системи контролю і оцінювання знань студентів під час вивчення дисципліни “Основи медичних знань і охорона здоров'я дітей” стали підтвердженням висунутого припущення, що ефективність реалізації стимулюючої функції оцінки і контролю знань значно підвищується за умови застосування методу навчання із використанням багатобальної широкої шкали оцінювання навчальних досягнень студентів. При цьому забезпечуються позитивні зміни у стосунках між викладачами та студентами, створюються умови для особистого зростання кожного студента, формується високий рівень їх готовності до майбутньої педагогічної діяльності за рахунок позитивних змін мотиваційної сфери, якості знань, умінь і навичок та змінюється особистісне ставлення до медико-валеологічних дисциплін у майбутніх педагогів [3].

Як результат – покращується ставлення студентів до власного здоров'я, підвищується його цінність. А педагог, який знає і вміє дбати про власне здоров'я, розуміє значення його як життєвої цінності, у змозі перенести свої знання для піклування про здоров'я своїх дітей і своїх учнів – наступного покоління українців.

Література:

1. Бибрих Р.Р., Васильев И.А. Особенности мотивации и целоеобразования в учебной деятельности студентов младших курсов / Вестник Моск. ун-та. Серия 14, Психология. – 1987. – №2. – С. 20-30.
2. Булах І. Методи контролю та оцінювання рівня знань. / Сучасні системи вищої освіти: порівняння для України. Київ, 1997. – К.: Видавничий дім “КМ Academia”, – 1997. – С. 169-185.
3. Завальнюк О.Л. Формування мотивів навчання в умовах застосування тестової системи контролю знань студентів педуніверситету. / Наукові записки. Вінницький державний педуніверситет. Серія: Педагогіка і психологія. – Вінниця.: ВДПУ – 2000. – № 2. – С. 45-48.
4. Завальнюк О.Л., Лойко Л.С. Тестування як засіб інтенсифікації навчального процесу у вищій школі / Наукові записки. – Серія: Педагогічні науки. – Засоби реалізації сучасних технологій навчання. – Вип. 34. – Кіровоград: РВЦКДПУ ім. В. Винниченка. – 2001. – С. 132-136.
5. Зварич І. Проблема удосконалення контролю і оцінки знань студентів. //“Рідна школа”. – 2000. – №10. – С. 43-45.
6. Зимняя И.А. Педагогическая психология: Учеб. пособие. – Ростов-на-Дону: Феникс, 1997. – 480 с.
7. Коробейников Л.С. Педагогічні та психологічні аспекти навчання в сучасних умовах. / Проблеми підготовки медичних та фармацевтичних кадрів в Україні. – К.: Дніпропетровськ, 2001. – С. 76-77.
8. Крапівіна К., Стельникович В., Лисак Н. Шляхи впровадження свідомого ставлення до особистого здоров'я. /Сучасні досягнення спортивної медицини, лікувальної фізкультури та валеології. IX міжнародна науково-практична конференція. – Одеса: Одеський державний мед. університет 2003. – С. 140-141.
9. Куліш Н.М., Ібрагімова Л.С. Актуальні проблеми формування у студентів уявлень про здоровий спосіб життя. /Сучасні досягнення спортивної медицини, лікувальної фізкультури та валеології. – Одеса: Одеський державний мед. університет 2003. – С. 145-146.

10. Лисога О.С. Образ здоров'я і хвороби у свідомості студентської молоді. /Проблеми загальної та педагогічної психології. – Т. V. – ч. 3. – 2003. – С. 172-174.

11. Мойсеюк Н.Є. Педагогіка. – К.: 2003. – 615 с.

12. Секрет І.В. Використання інноваційних технологій у контексті розвивального навчання студентів гуманітарних спеціальностей. /Проблеми загальної та педагогічної психології. – Т. V. – ч. 6. – 2003. – С. 240-244.

13. Ягодзінський А.Й. та інш. Оцінка знань студентів та якості підготовки фахівців. /Методичні та методологічні аспекти : Навч. посібник. – К.: ІЗМН. – 1997. – 216с.

Е.М. Заріцька
Л. Вінниця

ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕДЕННЯ ТА ОБРОБКИ МЕДИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ

Накопичення значної кількості інформації в певній галузі людської діяльності призводить до серйозних проблем щодо її сприймання та перероблення. Так, розвиток медичної науки, впровадження в практику новітніх методик діагностики й лікування, застосування сучасних електронних засобів, видання та перевидання медичної літератури сприяли в останні десятиліття значному зростанню медичної та біологічної інформації. При цьому можливості медичного персоналу щодо своєчасного, швидкого та ефективного оброблення цієї інформації залишаються на досить обмеженому рівні. Часто лікар розгублюється у цьому потоці інформації, він не може швидко дістати відомості, потрібні в даний момент, а це негативно впливає на якість надання медичної допомоги. Розв'язати протиріччя між скромними можливостями людини і потоком інформації, що зростає, можна за допомогою сучасних інформаційних і комп'ютерних технологій.

Сьогодні в Україні швидкими темпами йдуть процеси інформатизації всіх галузей народного господарства. **Інформатизація медичної діяльності** – це масове впровадження в практику роботи лікувально-профілактичних і фармацевтичних закладів методів і засобів збирання, оброблення, передавання і зберігання медичної інформації на базі засобів обчислювальної техніки; розвиток галузевого інформаційного середовища, створення умов економічно виправданого використання сучасних інформаційних технологій для інформаційної, системно-аналітичної та експертної підтримки прийняття рішень в усіх сферах діяльності охорони здоров'я. Інформатизація – державна політика. У кожній галузі існує програма (концепція) інформатизації, затверджена керівником галузі.

Державна політика інформатизації охорони здоров'я України є складовою частиною державної політики інформатизації України в цілому і спрямована на ефективне вирішення невідкладних та перспективних задач розвитку охорони здоров'я населення України в умовах незалежної самостійної держави. Основним змістом державної політики інформатизації охорони здоров'я України є потрібні заходи, стратегія і тактика, спрямовані на ліквідацію відставання охорони здоров'я в галузі інформатизації від передових світових держав і прискорення впровадження в інформаційний простір міжнародного співтовариства з метою підняття на сучасний рівень систем практичної медицини, медичної освіти, науки. Інформатизація медицини та охорони здоров'я має сприяти збереженню здоров'я населення України і підвищенню рівня та ефективності надання медичної допомоги.

Основним завданням державної політики в галузі інформатизації охорони здоров'я є розвиток галузевого інформаційного середовища, створення умов економічно виправданого використання сучасних інформаційних технологій для інформаційної, системно-аналітичної та експертної підтримки прийняття рішень в усіх сферах діяльності охорони здоров'я.

Сучасна інформатика в останні десятиріччя інтенсивно розвивається в таких напрямках:

- розробки методів обробки та перетворення інформації;

<i>О.Л. Завальнюк, м. Вінниця</i> ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ТЕСТОВОГО КОНТРОЛЮ І ОЦІНКИ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ ПЕДУНІВЕРСИТЕТУ У КОНТЕКСТІ АКТУАЛІЗАЦІЇ МОТИВІВ ПІКЛУВАННЯ ПРО ЗДОРОВ'Я.....	345
<i>Е.М. Заріцька, м. Вінниця</i> ІНФОРМАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ ВЕДЕННЯ ТА ОБРОБКИ МЕДИЧНОЇ ДОКУМЕНТАЦІЇ.....	372
<i>І.Б. Зарубінська, м. Київ</i> ПРОБЛЕМА ФОРМУВАННЯ МОТИВІВ УЧІННЯ СТУДЕНТІВ У КОНТЕКСТІ ОСОБИСТІСНО-ДІЯЛЬНІСНОГО ПІДХОДУ.....	379
<i>Б.П. Зель, О.В. Кухарчук, м. Вінниця</i> ТЕХНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ ПРИ ВИВЧЕННІ ФІЛОЛОГІЧНИХ ДИСЦИПЛІН.....	383
<i>Л. Зязюн, м. Київ</i> ЄВРОПЕЙСЬКА ОСВІТА В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЇ.....	395
<i>А.В. Іванчук, м. Вінниця</i> ФОРМУВАННЯ ВМІНЬ ВИНАХІДНИЦЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УЧНІВ І СТУДЕНТІВ.....	404
<i>Т.С. Іваха, м. Київ</i> ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ УЧИТЕЛІВ ХІМІЇ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ПІЗНАВАЛЬНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ УЧНІВ З ПРЕДМЕТА У ПОЗАКЛАСНИЙ ЧАС.....	430
<i>О.В. Іващенко, м. Київ</i> МЕТОДИЧНА ПІДГОТОВКА МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ ХІМІЇ ПІД ЧАС ВИВЧЕННЯ КУРСУ "МЕТОДИКА РОЗВ'ЯЗУВАННЯ ХІМІЧНИХ ЗАДАЧ".....	435
<i>О.В. Кареліна, м. Тернопіль</i> ВПЛИВ ОСОБИСТОСТІ ВИКЛАДАЧА НА ПІДВИЩЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ДИСТАНЦІЙНОГО НАВЧАННЯ.....	440
<i>Т.І. Коваленко, Т.І. Люріна, В.В. Мороз, А.Л. Трофімова, м. Київ</i> ФОРМУВАННЯ МОВНО-КУЛЬТУРНОЇ ОСОБИСТОСТІ.....	445
<i>Б.Ф. Коваль, м. Вінниця</i> ВИКОРИСТАННЯ НОВИХ ІНФОРМАЦІЙНИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ПІДГОТОВЦІ МАЙБУТНІХ ЛІКАРІВ.....	450
<i>Slawomir Koziej, m. Kielcach, Polska</i> POZYTYWNE I NEGATYWNE ASPEKTY STOSOWANIA KOMPUTERÓW W EDUKACJI.....	455
<i>О.Л. Коношевський, м. Вінниця</i> ОРГАНІЗАЦІЙНІ ФОРМИ ІНДИВІДУАЛІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З МАТЕМАТИЧНИХ ДИСЦИПЛІН ЗАСОБАМИ МУЛЬТИМЕДІА.....	460
<i>В.П. Король, м. Вінниця</i> ДИДАКТИЧНІ ЗАСОБИ Й ПРИЙОМИ ЗДІЙСНЕННЯ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗКУ МІЖ СІЛЬСЬКОГОСПОДАРСЬКИМИ ДИСЦИПЛІНАМИ У ПРОЦЕСІ ПІДГОТОВКИ ВЧИТЕЛЯ ТРУДОВОГО НАВЧАННЯ.....	465
<i>Л.Л. Король, м. Полтава</i> УДОСКОНАЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МАЙБУТНЬОГО ВЧИТЕЛЯ У ДІЯЛЬНОСТІ ПОЛТАВСЬКОГО ПЕДАГОГІЧНОГО ІНСТИТУТУ ІМЕНІ В.Г. КОРОЛЕНКА (70-90 РР. ХХ СТ.).....	470
<i>О.Є. Кулик, м. Хмельницький</i> ВИКОРИСТАННЯ ПРОЕКТНОЇ ТЕХНОЛОГІЇ ЯК ЗАСОБУ ФОРМУВАННЯ ТВОРЧОЇ ОСОБИСТОСТІ В ПРОЦЕСІ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНОЇ МОВИ.....	475
<i>О.В. Левчук, м. Вінниця</i> ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ПРИРОДНИЧИХ І ПРОФЕСІЙНО ОРІЄНТОВАНИХ ДИСЦИПЛІН ЯК ЗАСІБ ІНТЕГРАЦІЇ ЗНАНЬ СТУДЕНТІВ.....	480